

Loggen 17/8 2008

Jag var ute i god tid, ca: 20 minuter tidig och ingen annan hade kommit ännu. Jag vet att Anders brukar vara tidig för att förbereda men han syntes inte till. Har jag tagit fel på tiden eller plats? Jag kollar på [Friluftens hemsida](#) och programmet, inga problem, rätt tid och plats. Jag ringer Anders och kollar. Tydligt har det blivit något fel någonstans på tiderna, vi ska börja klockan 10:00. Hmm, börjar inte bra!

Så kommer första bilen med Anna-Karin, Lotta och Marie och jag är inte ensam längre. Sedan stöter vi på Stefan och vi ställer oss i en ring utanför ingången till [Bohusläns Museum](#) och kör en improviserad presentation av varandra. Pontus stöter till och vi kör en runda till.

Så dyker Anders upp och han har Ronny med sig. Birgitta, Anna, Leif och Shanti utökar gruppen. Anders hälsar oss välkomna och vi går in på museet. En lokal är klar för oss och vi får äntligen kaffe. Efter en kort presentation av kursen och dagen får vi skriva våra namn på klädnypor som vi fäster på skjortan eller jackan. Sedan går vi ut i det ganska fina vädret till en gräsmatta i närheten.

”Hej, jag heter Jonas. Vad heter du?” en liten presentationslek (*Kan ni tänka er? Word föreslår ordet ”**presentationslik**” i stället. Vad är det? Aha! Liket av [Karl XII](#)*) där vi växlar från höger till vänster för att skaka hand. Sedan ska vi byta namn med varandra. Jag vann! En liten trevlig tävling där vi skulle ta ifrån varandra klädnypona kom sedan. Lotta öppnade starkt men Anna-Karin och Stefan blev för tufft motstånd mot slutet.

Vi skulle sedan hämta något i närheten som skulle representera oss själva, Leif brakade in i bushen som en älg och kom ut med en oljeflaska. Hmmm. Det visade sig vara mycket fyndigt och mycket Leif. Lite promenad och diskussioner efter Båveåns

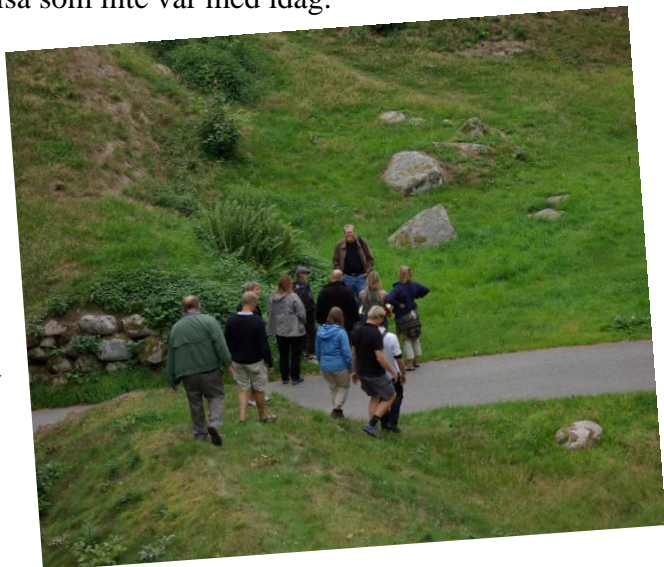
kajer följde på det. Sedan var det lunch på Kajkanten, restaurangen på museet. Efter att Shanti hade visat oss den vegetariska maten var vi många som ville ha den, men tyvärr behövde man förbeställa den vegetariska lunchen. Det var tydligen en STOR portion.

Under lunchen sitter vi i matlag, som Anders delat in oss i, och planerar nästa träffs mat. Jag kom med Anna-Karin och Ronny samt Lisa som inte var med idag.

Kanongrupp! Vi har så mycket att prata om att vi nästan kommer för sent till nästa kurspass.

Vi blir sedan guidade av Gunnar Claesson. Han börjar sitt fantastiska berättande om Uddevallas historia i museet och framför en monter med kanonkulor som har blivit utgrävda i kullarna runt staden. Han berättade också om ett kjedjelod som låg i montern och om TV-inspelningen av ”Svenska Slag” av och med [Per Dahlberg](#). Bland annat berättar han om att Uddevalla blivit nedbränt sju gånger! Vilket jag som Dalslänning inte alls är förvånad över.

Sedan går vi åter ut i sensommaren och nästan klättrar uppför Skansberget och fortet som ligger där. Fästningsvallar, löpgravar, [Gyldenlöwe](#) och redutter. Det är mycket att hålla reda

på när Gunnar berättar och det är fascinerande att höra om flera hundra års historia och om Uddevallas plats i den nordiska historien.

Efter att ha beundrat utsikten från toppen på kullen tar Gunnar oss till lite nyare fästningsverk där vi träffar Björn Löfström. Han representerar Uddevallas Hemvärnsförening och berättar om det skyttevärn som vi står vid. Det är bara ett av de befästningsverk i Lindénlinjen som sträcker sig från Uddevalla till Vänersborg och som byggdes under andra världskriget. [I sista stund, bokstavligen, räddar Hemvärnsföreningen detta värn från att bli förseglad av betong.](#) De har sedan gjort ett jättearbete att restaurera den. Det var

antagligen till för att skydda de luftvärnskanoner som stod på toppen av Skansberget. Det kan inte ha varit särskilt trevligt att riskera bli instängd i denna kalla, fuktiga och trånga plats om ett tyskt anfall skulle ske. Vi tackar Björn och följer Gunnar ytterligare en liten stund.

Lite tagna tackar vi även Gunnar för alla krigiska historier, i alla fall jag är glad över att svenskarna inte varit i krig nu i över 200 år. Alla krig är hemska men på något sätt verkar strider förr i världen både brutalare och mer heroiska och det är mycket fascinerande att lyssna på berättelser om dem. Titta på Gunnars blogg på

<http://uddevallare.blogspot.com/>

Vi är sedan tillbaka inne på museet och Anders går igenom de andra träffarna, våra egna organiserade helträffar och slutarbetet. Väldigt få frågor då allt är glasklart eller att vi börjar bli för trötta att fråga. En oändligt lång litteraturlista har han åt oss också. Några av böckerna har jag redan och har dessutom läst dem! Som tur är verkar det vara mycket intressanta böcker i listan och jag riktigt längtar efter att läsa några av dem.

Vi avslutar dagen och jag ser verkligen fram emot att träffa mina nya kamrater på Kållandsö om några veckor. Själv ska jag ha semester fram till dess och ska läsa kurslitteratur, paddla kajak och kanot samt räkna dagarna till den 6 september då vi ses igen.

Mina farhågor om kursen efter morgonens tidsstrul besannades verkligen inte. Det var som en raket som började nere på botten och under dagen bara steg högre och högre. Nästa gång når vi kanske månen för att i maj vara någonstans i Vintergatans centrum.

Tangenthackare Jonas och Digitalplåtare Stefan.

Länkar som finns i texten:

- Friluftten www.friluftten.se/ 2008-08-21
- Bohusläns museum www.bohuslansmuseum.se/Kultur_Default.aspx?id=3475
2008-08-21
- Wikipedia, Karl XII http://sv.wikipedia.org/wiki/Karl_XII
2008-08-21
- Per Dahlberg www.perdahlberg.com/2007/05/svenska-slag-8-fred-krlek-pengar.html
2008-08-21
- Gyldenlöwe www.vastarvet.se/kulturvast_templates/Kultur_ArticlePage.aspx?id=37264
2008-08-21
- Bohuslänningen 17/10 2005 http://www.bohuslaningen.se/artikel_pm_standard.php?id=224814&avdelning_1=101&avdelning_2=101&avdelning_3=0
2008-08-21
- Uddevallabloggen <http://uddevallare.blogspot.com/>
2008-08-21

Träff två, Kållandsö 6-7 september.

Dag 1

Först hade vi blivit trötta sedan hade vi drabbats av huvudvärk, blivit yra och illamående så småningom fått förhöjd kroppstemperatur och blivit medvetlösa. Slutligen hade vi dött – om vi inte hade haft vatten... Självt klarade jag mig oförtjänt lyckligt undan den värsta vätan i mitt snart 15-åriga regnställ inköpt för typ 150:- på Ekohallen i Fjälkinge (Blekinge). Nog om regnet, som vi nog alla minns ändå.

Samlingen var på Läckö strandgård vars huvudbyggnad är från 1929, uppförd av Lidköpings dispensärförening och använd som barnkoloni och sommarboende för utvecklingsstörda (<http://www.lackostrandgard.se/sv/historia.shtml>). (För er som inte vet har dispensär med tuberkulos att göra). Från parkeringen tog nog de flesta av oss en vända in på vandrarhemmet för att svida om innan vi trängde ihop oss runt ”elden” i ett tält för att mumsa på bullar och hälsa på/presentera oss för varandra. En spontan namnpresentation kopplat till något favoritämne gav en blandning av päron, jordgubbar, lamm, rotmos med mera och inte att förglömma – sällsynta lodhästar. Efter detta följde en repetition av namnen i 20-stegsintervall ned mot Vänerns strand. När vi sedan insupit atmosfären blev det en associationslek kring vatten. Många ord blev det innan Anders fick avbryta för nya aktiviteter.

Sammankopplade i ett långt rep fick vi till uppgift att göra en vacker rosett runt en stackars rönn som inte begrep vad den gjort för att uppmärksammas på detta sätt. Tävlingsledningen, läs Anders, var inte helt övertygad om att vår grupp följt instruktionen till punkt och pricka, men vi var helt överens med oss själva.

Efter lunchen, under ett provisoriskt regn- och vindskydd, följde en riktig hjärngymna där det gällde att räkna till tre men istället för att använda de vanliga räkneorden fick vi slå oss på knäna, hålla händerna bakom öronen och hoppa. En ”blindbockslek” där det gällde att vägleda sin kamrat på tre olika sätt avlöstes med en ”fotolek” under vilken vi vandrade iväg ett stycke inåt skogen. Inne i svampskogen blev det sedan vernissage där varje deltagare fick framkalla och ställa ut var sin bild. Därpå följde en hemsk lek som gick ut på att stjäla* skörden (pinnar) från varandra. Efter att nästan ha knockat den första som såg ut att närma sig vår lada tog undertecknad det lite mer försiktigt i fortsättningen, vilket skulle ha resulterat i att vi fått slakta hela besättningen om detta varit i verkligheten.

Ett avancerat uttagningssystem med ”sten, sax, påse” ledde till en gruppindelning där grupperna, med hjälp av några knoprep och vad som fanns till hands i naturen, fick en uppgift som skulle återges som en kartbild. Sedan fick en annan grupp i uppgift att bygga en modell utifrån vad de kunde uttyda av kartan. Bortsett från att våra uttydare stackat höet i sjön och schaktat bort vårt berg hade de lyckats bra med att tolka våra karttecken.

Efter fikapausen drog vi ut på spaning efter kulturlämningar i terrängen och efter att Anna anslutit togs vi bakåt i historien av det ”blåa laget” som berättade rysliga historier om kvinno- och mopedoffer, vikingaräder och den gömda guldvaggur. Efter att ha passerat vägen flyttades vi snabbt 1 000 år framåt i tiden och fick höra en berättelse om Linnés lärjunge som varit trädgårdsmästare på Läckö slott. Vi fick även se ”The mother of all tujas”, som inom en inte allt för snar framtid skulle sluka ett helt hus. Under eken, som eventuellt dolde en förut nämnd gulds katt(?), fick vi höra om de olyckliga bröderna innan vi hux flux blev värvade av svenska kavalleriet och beordrade till Kristiania. I sporrsträck bar det sedan av på apostlahästarna österut(!) med bara några få andhämtningspauser medan skatten drevs in hos försvarslösa bönder eller hästarna vattnades. Smuggelbrännvin och häxanklagelser följde innan ”guidningen” avslutades med en dråplig historia om hur den ovetande svampkungen hyllats av sina gruppmedlemmar.

Kvällen avslutades med middag och några ”samtalsgrupper” innan alla kröp ner i sina varma - lite väl varma kanske - sängar.

Dag 2

Upp för frukost, packning och städning innan vi samlades och åter vandrade ner till Vänerns strand. Väl där, ca. 2 500 år tidigare(?), fick vi i uppgift att fundera ut +++ och Δ.

När vi packat in oss i bilarna bar det av till Sunnerby där en Anna guidade oss runt, berättade om platsens historia, visade var delar av Arnfilmen spelats in och beskrev vad de funnit i utgrävningarna på platsen.

Vi packade åter in oss i bilarna och for iväg mot Skalunda. Vissa passade på att besöka vandrarhemmet på vägen för att säkra sin lunch... Utanför Skalunda kyrka berättade guiden lite om Liljestenen ovanför kyrkdörren. En körning på Google ger att även vissa dalslänningar hörde till Skalunda kyrka. Men Dalslänningarna ansågs inte lika fina som Skalundaborna och fick därför använda porten bakom kyrkan den så kallade "Dalslandsingången". Sedan 16 kyrkbåtar sjunkit kände sig dalslänningarna inte längre välkomna...

(http://www.dalang.lidkoping.se/dait/dait01/kultur/skalunda_kyrka.htm).

Kyrkan är en medeltidskyrka från romansk tid, det vill säga slutet av 1000-talet, och på den ena runstenen bredvid kyrkan står "hragli : auk : alkisl : satu : stin : þesi : eftR : serla : faþur : sin" vilket på "begripliska" skulle bli "<hragli> ok Algisl sattu stæin þenssi æftiR Serla, faður sinn" och detta blir på svenska "<hragli> och Algisl satte denna sten efter Särle, sin fader". Den andra stenen är trasig men texten på den lär lyda: "... reste stenen efter sina söner, Sven ...".

(<http://www.foteviken.se/sweden/vasterg/skalunda/skal.htm>).

Från kyrkan vandrade vi till Skalundahögen som är en sju meter hög hög, 65 meter i diameter och därmed Västergötlands största gravhög. Intill högen finns en domarring och en kallkälla som aldrig sinar. (<http://www.foteviken.se/sweden/vasterg/skalunda/skal.htm>). Högen har inte grävts ut men med hjälp av en georadar har man konstaterat att den har ett stensatt inre.

Efter lunchen bar det iväg längs bygatan och en kort toapaus. Enligt Lidköpingsnytt ska nu klockstapeln, där toaletten ligger, renoveras grundligt... "Klockstapeln vid Skalunda kyrka skall renoveras grundligt. Länsstyrelsen har nu givit klartecken för reparationerna som kommer att gälla hela skalet av byggnaden. En ny trappa skall också byggas."

(<http://www.lidkopingsnytt.nu/2008/07/29/klockstapel-i-skalunda-renoveras/>). Kanske inte ska orda mer om det...

Efter toalettbesöket fick jag överta "stafettpennan" av Jonas och resultatet av detta har ni ju delvis redan sett. Samlades under en lind utanför kyrkan och gick igenom vad som gjorts och varför vi gjort på ett visst sätt. Träffen avslutades som den börjat. Med mer regn.

*(Som bonddotter anser jag att man inte ska stjåla skörden från varandra utan denna ska man tillskansa sig genom att ta väl hand om sin hustomte så att denne, bärandes ett strå i taget, hämtar hem skörden från de andra bönderna i byn. Men det kanske vi får höra mer om nästa träff??).

Skrivet och upplevt av Kerstin

Träff 3 i Bengtsfors

För vår helg i Bengtsfors, fick vi bo i vackra Gammelgården som hus för hus samlats in av Bengtsfors hembygdsförening, för att en bit historisk bondemiljö ska kunna bevaras för framtiden. Vi inledde helgen med att få höra lite mer om hur miljön här byggts upp och om traktens historia, berättat av en representant från hembygdsföreningen.

När alla samlats och landat gjorde vi ett par övningar för att befästa allas namn – det hade ju ändå gått några veckor sedan senaste träffen. Det är ganska roligt att se hur många möjligheter som finns att lära sig namn på ett kul sätt, nu fick vi ännu ett par varianter serverade av Anders, ”det vandrande lekförrådet”.

Sen var det dags att sätta igång med helgens tema. Efter en stunds diskussion om eldning och säkerhet ute i den vackra skogen, valde gruppen ändå att göra upp sina eldstäder på parkeringsplatsen. Vi fick vara för oss själva där, men något av naturkänslan gick väl förlorad...

Vi blev indelade i grupper som skulle jobba med varsitt material. Först fick vi av helgens gäst Nicke P, en genomgång av hur en minitjärdal och en minikolmila kan byggas upp. De olika grupperna fick arbeta med töre av tall, lärkträ, enträ samt björknäver. En grupp fick kolning som sin uppgift. Ur trä utvinns tjära och ur bark utvinns olja, fick vi lära oss. Enbarken ska kunna användas i vissa kosmetiska produkter, ryssoljan håller myggorna borta och är antiseptisk, låter väldigt användbart för allt skogsfolk!

”Kolarna” fick göra kolkritor av olika träslag, med hjälp av en plåtburk, tätt packad med pinnar i lämplig storlek. Kolet blir kvar i burken när de andra ämnena i träet har kokat bort, men för att inte träet ska börja brinna måste burken sluta tätt, så att det inte kommer in syre. Lätt ordnat i liten skala som hos oss, men för de gamla kolarna var det en process på några veckor, som innebar liv i farliga ångor, ständigt vakande över milan och risk att brinna upp om milan brast under fötterna när taket skulle tätas... Vi andra fick utvinna olja och tjära ur våra material. Även här var melodin syrefattig förbränning: vi packade vår näver och våra träbitar så tätt som möjligt i plåtburkar, som ställdes över nedgrävda glasburkar. Sedan eldade vi runt burkarna i ett par timmar medan tjäran/oljan sakta droppade ner i glasburkarna. Kvar i plåtburkarna fanns förstas också kol, som var fascinerande att känna på och som klingade sprött när man rasslade med det. Det trevligaste med våra små projekt var kanske att samlas och sniffa i våra burkar och jämföra de härliga skogsdofterna.

Efter lunchen gjorde vi ett besök i Halmens Hus och fick bland annat höra historien om pigan Märta-Stina som lärde sig att fläta halmhattar i Norge och sedan la grunden till en industri i trakten. Hon knåpade ihop en halmhatt till sin make inför ett husförhör, då han inte hade något fint att ha på huvudet. Efter det ville alla ha en likadan och det blev inget slut på beställningarna... I Halmens Hus fanns mycket annat roligt att titta på, i halm och andra material. En del användbart och en del dekorationer.

Senare på eftermiddagen fick vi börja med täljprojekt i färskt trä. Vi använde björkträ, som är lätt att skära i och som inte spricker alltför lätt, så det är tacksamt för alla slöjdare. – Passa på att ta björkträ vid midsommar och lägga i frysen, så har man fint färskt trä att knåpa med hela vintern, var Nickes hushållstips till oss nybörjarslöjdare. Vi fick börja med att göra en knapp – en enkel sak där man får använda flera olika tekniker. Var det någon som helt ut

lyckades med det s k ”kycklinggreppet”? Allt som såg så lätt ut när Nicke visade, var en annan femma när man själv skulle prova.

Vid en mysig plats inne i skogen lagade vi middag vid brasan och åt, medan mörkret tätade runtomkring. Till slut var elden det enda som gav ljus i den becksvarta skogen och historieberättandet tog vid. Tretton historier av mångahanda slag tar sin tid att berätta, men man glömmer lätt bort världen runtomkring när spännande berättelser får tankar och fantasi att röra sig fram och tillbaka i tid och rum, mellan skrönor, sagor och självupplevda händelser. Sent på kvällen trevade vi oss decimeter för decimeter ut ur skogen och till de väntande sängarna.

Morgonen efter promenerade vi ett par kilometer bort i skogen, till en kolmila och tjärdal, som byggts upp för visning. Bara ett par hundra meter in i skogen fanns en gammal kolbotten, som för att understryka att vi befann oss i riktiga gamla kolartrakter. Efter en stunds eget nosande bland kojorna samlades vi och lyssnade på Nicke P, som berättade om gamla tiders kolning.

För den romantiskt lagde, som kanske skulle haft lust att prova på några veckors skogsliv och verklig kolning, kan förstås vissa sidor av kolandet verka avskräckande, som det ständiga vakandet, faran att trilla ner i milan och givetvis möjligheten att se flera veckors arbete spolierat om milan ändå plötsligt skulle börja brinna. Så var medellivslängden bland kolarna inte heller speciellt hög... Allt detta till trots – idag finns många som gärna testar på kolarlivet i modern form, det finns kurser i kolning och chans att utbilda sig till certifierad kolare! Det fascinerande kulturarvet kring kolning och tjärande lockar, det har ju även vi känt av under den här helgen.

Väl tillbaka vid våra eldplatser fick vi i god ordning städa efter oss, gräva över kolet och plocka bort så mycket täljspån som möjligt. Nu fick vi äntligen också titta på kolet som kolargruppen skapat i sin minimila. Det måste svalna ordentligt innan man öppnar burken, så att inte kolet faller samman eller börjar brinna. Det hade blivit fina kolkritor av det lilla projektet. Rustade med varsin kolkrita fick vi i grupper rita varsin bild över den gångna helgens aktiviteter på stora papper och sedan beundra varandras konstverk och fundera över allt vi hunnit med att göra och lära oss på bara två dagar.

Till slut samlades vi runt bordet uppe vid den fina utsiktsplatsen, där man kunde se hela Bengtsfors för att sammanfatta helgen. Jag tyckte att det var en riktigt skön upplevelse, som får mig att längta till nästa träff och att få träffa den här roliga gruppen igen!

Väl mött i Kinnekulle!

Vid kolkritan denna gång satt Shanti

Vår träff på Falkängen med omnejd den 18 – 19/10-08

Livet på Falkängen förr och nu

1896-1898 byggdes de första husen på Falkängen. Sammanlagt blev det 8 hus och i varje hus bodde det 8 arbetarfamiljer. Det var naturligtvis mycket liv och rörelse då det vanligen var 8-10 barn i varje familj som alla samsades i ett rum och kök. I husen samsas nu ett åttiotal hantverkarutställare, konferens- och vandrarhemsgäster, café, bageri och galleri.

Ja, så beskrivs det mysiga ställe vi hamnade på denna gång. Dessa gamla längor där väggarna viskade för mig på kvällen om sorg och glädje som skett under årens lopp. Platsen var Hällekis och nedan kan vi se var på kartan vi hamnade. Den grövsta vägen på kartan är E20 upp mot Örebro och Stockholm.

Efter inkvartering så träffade vi vår ledsagare över dagen, nämligen Britta Brügge. En fantastisk pedagog och författare till kapitlet vi skulle ha läst i den "braiga" boken Friluftslivets pedagogik.

Efter en vacker dikt, delades vi in i grupper, där vi fick välja den fulaste scarfen som Britta slängde ut på marken. Vi fick sedan i uppdrag att se naturens färger, samla ting i samma färgskala som scarfen. Vi valde i rask takt och började arbetet, därefter redovisade varje grupp sina tankar om sin scarf. Det blev tre helt olika historier och det var fantastiskt att se varandras scarfar fulla av naturens egna färger.

Vi for sedan iväg till platsen där Anders och Britta hade valt för dagens aktiviteter.

Innan vi var riktigt framme så stannade vi och genomförde under Brittans ledning en resa med en tidsmaskin. Vi fick veta att ombord på tidsmaskinen befann sig olika forskare.

Vi var experter om:

- Geologi
- Djur
- Människor i olika tidsepoker
- Mossologi
- Konstnär

Maskinen, som var vi i en tät ring, for iväg med brummande ljud motsols i små, små steg i raskare och raskare tempo. Vi stoppade och förstod att nu var vi framme. Vi fick en stund för att utforska området och sedan presenterade varje expertgrupp sina iakttagelser. Därefter tog vi oss tillbaka i vår egen tid med maskinen.

Vi åkte nu i våra bilar 5 minuter till och kom då fram till ett kalkstens brott där verksamhet upphört sedan länge. En mycket annorlunda plats att tillbringa en hel dag vid, mycket fascinerat med branta kalkstensväggar, gångstigar runt en konstgjord sjö i mitten och att människor vandrade omkring och en del till och med fiskade i sjön.

Vi satte igång med lunch och efter den dansade vi Labado, en härlig dans där vi fick upp ångan och värmen.

Britta tog oss sedan på en resa i kulturlandskapet från istid och framåt. Där diskuterades olika bergarter, betydelsen av klarsjöar och brunvatten sjö och hur landskapet förändrats genom åren. Vi promenerade vidare och stannade sedan för att leta efter spår från tiden då området stod under vatten. Alla såg plötsligt ut som bergsgetter och kravlade sig omkring i stora stenhögar för att få upptäcka lite spår. Anna-Karin letade febrilt och uppgivet frågade hon Anders om lite ledsagning. Han bara pekade mitt framför näsan på henne och där såg Anna-Karin, inte en liten 2 cm snäcka som hon väntat sig, utan en halvmeterlång ”stenbläckfisk”. Man ser inte träden för hela skogen eller.....

Efter letningen delades vi in i olika grupper, vilka fick till uppgift att se på omgivningarna med speciella ögon. Vad fångades vi av, välj ut en betraktelse.

Vi samlades sedan och reflekterade över vad vi sett i grupperna.

Efter en fikapaus pratade vi om olika slags träd, om odlingslandskap, urskogar och hur landskapet kommer att förändras i framtiden.

Vi behövde därefter få upp värmen och då lekte vi glasspinne. En jagar och den som blir tagen måste stå still och ropa ”pinne, pinne, pinne” tills två personer ställer sig runt om ”pinnen” och därigenom räddar ”pinnen”.

På vägen ner från platån talade vi i smågrupper om boken ”Turisten i upplevelseindustrin” Dessa samtal knöts ihop i vindskyddet vid sjön.

Väl hemma igen lagades en härlig och varierad middag, där alla matgrupper var representerade. Den smakade underbart.

Innan efterrätten serverades samlades vi och samtalade kring viktiga ledaregenskaper.

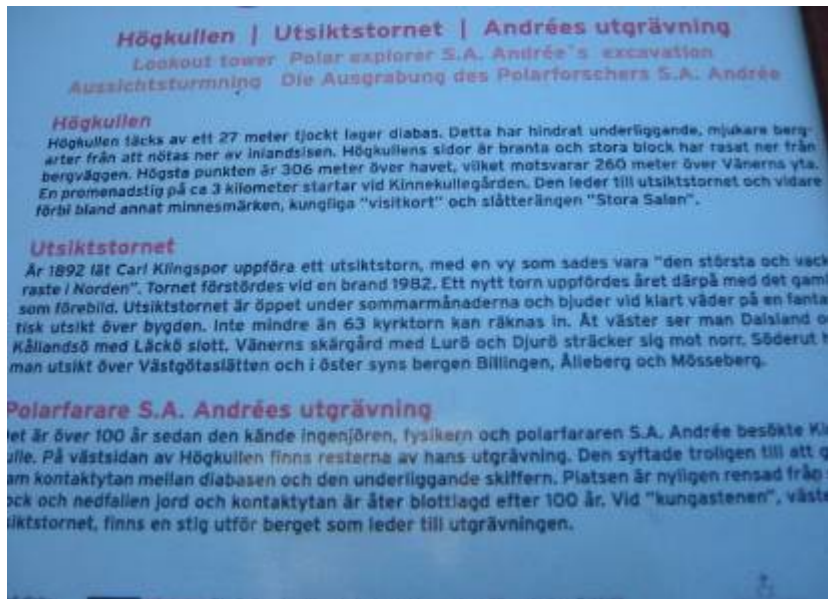
Vi började med att tänka själv över 8 viktiga egenskaper hos en ledare, sedan två och två enas om 8 punkter och sedan vidare i större grupp diskutera fram 8 gemensamma punkter.

Det blev en givande, engagerad och livfull diskussion.

Vi åt sedan av den väntande efterrätten och knoppade gott in i kvällens mörker.

Dag 2.

Vi vaknade till ett härligt solsken och efter en gemensam frukost begav vi oss vidare med bilarna till Kinnekulles högsta punkt. Ett utsiktstorn, som tyvärr var stängt, men med vyer ut över Värnen som tog andan ur mig.

Vi startade med Delta tre i våra resp. grupper och därefter vandrade vi vidare upp till utsikten. Väl uppe fick vi vår belöning av en fantastisk utsikt.

En vacker vy över slättlandskap och bördiga åkrar väntade oss. Här uppe, i solens sken kunde vi blicka ut över ett hav av orange, gula och röda färger blandat med grönt och brunt i olika nyanser.

Här fick vi vårt uppdrag denna höstdag. Vi skulle i tre olika grupper arbeta med ett program utifrån ledarskap. Vi fick i grupperna en inriktning som vi fick forma vidare. Programmet skulle sedan genomföras med ett tydlig början, innehåll och ett avslut. De olika inriktningarna var ung.; hälsa, kick off och landskapets förändring.

Hälsa.

Gruppen hälsade ett fiktivt hälsoinriktat gäng välkomna och startade raskt med att fånga en humla som letade sig in i olika kroppsdelar som strax började röra sig. När humlan hälsat på hela gänget flög den iväg. Därefter delades vi in i par och vi skulle hitta vår egen favoritrörelse sedan sammankoppla den med den andres favorit rörelse till en liten dans. Vi kopplades ihop med nästa par och sedan i två stora grupper. Det blev till slut två "vackra" danser. Vi hoppade sedan direkt in på kroppsdelars läge. Två och två arbetade vi på kommando att sätta två kroppsdelar emot varandra, typ lillfinger mot haka.

Då höll vi så och bytte sedan till annat. Rätt som det var ropades det; Persson till Carlsson. Då skulle alla byta kompis. Det blev många fniss och tokiga rörelser.

Vi lugnade snart ner oss genom en sinnenas vandring genom landskapet i lugn takt vandra efter varandra under tystnad.

Kick-off.

Vi hälsades välkomna att fyra ”konsulter” som skulle hålla i vårt företags kick off. Vi andra, föreställde SIBA arbetare som snart ska öppna en ny affär i Lilla Edet!!!!

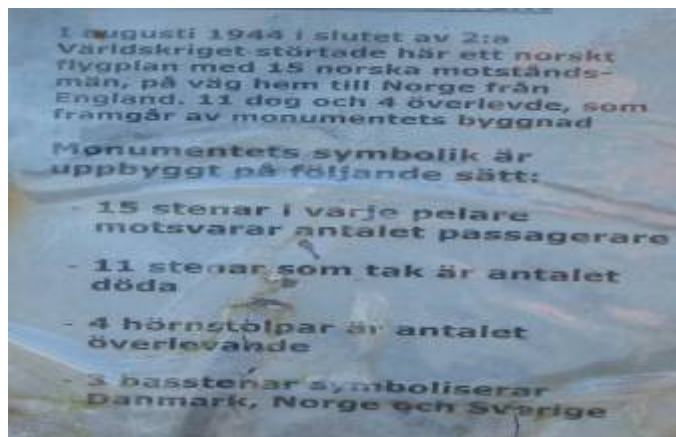
Vi gjorde en associationsövning på ordet service och sedan fick vi göra ett rollspel på en dag på jobbet. Vi fick föreställa kunder och expeditör och vi fick olika karaktärer att arbeta med. En tok i gruppen, försökte till och med i rollens hetta, kränga en fiktiv tvättmaskin till en vandrande pensionär som råkade passera. Efter reflektion i SIBA gruppen skapades lite vi-känsla.

Sist men inte minst kom lag andan fram på SIBA till Lottas ledning; Ge mig ett S, Ge mig ett I, ge mig ett B, ge mig ett A, Vad blir det? SIBA!! Vad blir det? SIBA!!

Vi kände oss verkligen som SIBA anställda efter detta och alla tänkte sadla om efter denna upplevelse.????!!!!!!??+??

Landskapets förändring.

Vi började med att titta ut över landskapet och fundera över olika träslag som vi kunde se. Parvis skulle vi sedan fundera över hur olika träd spridit sig över nejden samtidigt som vi började vandring tillbaka till utsiktstornet. På vägen fick vi i olika stopp lärorika fakta och egna funderingar om landskapet och skogen. Vi skulle mellan två punkter titta på landskapet som om vi vore 4000 år tillbaka i tiden. Vad kunde dessa spår betyda? Ett spår efter ett däck blev en grov mask, el-ledningar blev till häng ormar osv. Tre duktiga och kunniga ledare ledsagade oss genom landskapet och till slut var vi framme vid tornet igen. Där fanns en spännande historia från Andra världskriget. Ett monument rest efter en flygplans krasch där 15 norrmän miste livet på Kinnekulle.

Efter ytterligare en historia om munkars strävande att bygga upp ett kloster i närheten avslutades denna intressanta färd genom landskapet.

Dagen och kursen avslutades nere vid bilarna med tre naturbilder som vi byggde upp. Vackra naturbilder av naturens eget material symboliserade vår resa denna helg och säcken knöts ihop nästan som den började, med naturens egna fantastiska material.

Vid pennan med höstliga hälsningar Maria Rossövik

Finns det åsnor i Åsnebyn?

Boningshuset från väster. Foto:
Regionmuseum Västra Götaland

Starx söder om dalslandsorten Mellerud ligger ett alldeles färskt kulturresevat. Det heter Åsnebyn och består av en gammal bondgård och dess ägor runtomkring. Åsnebyns kulturresevat invigdes hösten 2008.

Vi välkomnades in i mangårdsbyggnaden där långbordet var dukat med vackert gammaldags kaffegods från Gustavsberg och pinfärska bullar från den lokala bagaren. Och till välkomstkaffet fick vi presenterat vår vägledare för dagen; Astrid Ohlsson från Furåsens Hotell i Färgelanda. Hon visade sig vara en mycket erfaren yrkesutövare från restaurang- och hotellnäringsen vilket gjorde att vi kände oss nästan lite speciellt utvalda för dagen uppgifter. (Gästen/kunden/brukaren måste känna sig välkommen och bekväm!)

På kaffet och bullen följde ett samtal med Astrid kring mat. Vi berörde traditioner, trender, närodlat, krav och ekologiskt. Vi pratade skolmat och matupplevelser med både personliga och allmänna referensramar.

Maten är nästan som väder – alla kan prata om det eftersom alla berörs på ett eller annat vis. Enda skillnaden är väl att vi i vår del av världen kan påverka vad vi har på tallriken. Den tanken kan ta oss vidare att det valet i sin tur kan påverka att någon annan faktiskt har mat på tallriken.

Ute hade molnen blåst bort, och det fortsatte det att göra hela helgen. Blåsa alltså. Men vilken sann natur-och kulturvägledare hindras av vädrets nycker? Nej, fram med trangiakök, ved, reflektorugnar och gasolmuurikka. Här skall lagas mat! Recept och råvaror delades ut till grupperna vi snabbt blivit indelade i. (var tog lekarna vägen?)

En grupp lagade en färgstark rotsakssoppa. Mycket passande för dagen. En gnutta chilipulver gjorde att den värmde i dubbel bemärkelse.

Reflektorungen användes till vegetariska matiga muffins som smakade bra till eftermiddagsfikat. Mumsigt!

Brödbakargänget hade i all hast fått ett recept som var till ett helt kompani! (eller nåt i den vägen) De nybakade ljumna brödkakorna passade alldeles utmärkt till soppan som avnjöts i solen vid en härlig gärdesgård. (degen som blev över gräddades till frukostlimpor senare under kvällen)

Efter utepasset gick vi in och pratade säker mat. Astrid berättade om självkontrollsystem, avkylning, värmehållningstider och jordbakterier! Det är inte helt enkelt att bjuda på trivsam matlagning utomhus...Men skam den som ger sig! Visst går det. Bra är dock att ha med sig någon professionell från matlagningssektorn som stöd i regelverken om man inte är så påläst själv.

Tyvänn var Astrid tvungen att lämna oss för några fläskfiléer i Vänersborg. Men hon lämnade instruktioner, råvaror och recept till killarna i gruppen innan hon for.

Grupperna (för, huvud, efter och special) satte sig med var sin litteraturläxa att samtala om innan arbetet med MÅLTIDEN startade. Köket intogs av matgrupperna. Specialtruppen försvann ut i det stundande mörkret.....

Kl 19.00 var det klart! Vi blev hjärtligt inbjudna till en oerhört vackert utsmyckad mangelbod! Specialtruppen hade lagt själ & hjärta, mossa och en himla massa fina saker från naturen på linnedukar i det av levande ljus fyllda rummet. Mys var bara förnamnet!

Förrätten; en ungsbakad toast med chevréost ringlad med honung samsades med en skiva rökt hjort toppad med kanel-och aniskokta(?) lingon på en bädd av plocksallad , avnjöts av en andäktig studentgrupp!

Till varmrätt serverades ugnspocherade gösfiléer (Astrid, vi struntade i paneringen..) med potatismos med dill och räkor, vitvinsås och en sagolik röra av kantareller, fänkål och lök. Och det var så himla gott.....

Till dessert paraderades med paj Pomme d'amour! Äpplena och mandeln i pajen (som var fluffig, knaprig och mumsig på alla sätt och vis) samsades med en ljuv klick limekryddad mascarponecreme. Till kaffet serverades fruntimmerssnaps.....

Aftonen i Mangelboden landade i en visa sjungen av Lotta. Och det i sin tur fortsatte i några låtar till där alla kunde sjunga med.

Disken diskades och köket stod blankt och fint när vi tillsammans med hustomten vaggades till sömns av höstvindarna runt knuten.

Söndagsmorgonens krispiga väder bet i våra kinder när vi traskade iväg till en liten endunge i hagmarkerna runt Åsnebyns gård. En lokal dikt fick starta morgonens tankeverksamhet. Och visst är Dalslands landskapsblomma Förgätmigej. Ett litet vackert landskap som är som Sverige i miniatyr – hur kan det glömmas bort?

Kl 10.00 var det återsamling i Mangelboden och Lars Göran Nilsson från Vänermuseet fick berätta om ortnamnens språkliga dimension. Så spännande historia våra ortnamn kan berätta! Även våra egna undringar om olika ortnamn fick svar även om det alltid inte är så lätt att förklara ens för en som är specialist.

Förmiddagen flög iväg och lunchen blev mer av energi- och näringsintag än måltid...

Vi pratade vidare om litteraturen vi läst och sedan var det dags att börja brottas med vårens träffar som vi själva ska hålla i. Anders lämnade oss att lösa detta. Och det gjorde vi! Även om vi är ganska geografiskt spridda så fann vi lösningar där intressen och plats kunde samsas. Det ska verkligen bli spännande att ta del av varandras kunskaper och vägledningar inom vårt område – natur & kultur!

Ännu en helg hade rusat iväg. Vintern närmar sig och Anders fick för första gången detta år säga God jul och Gott Nytt år! Vi ses ju inte förrän nästa år i Karlstad.

P.S. Vi såg inga åsnor i Åsnebyn och namnet har inget med dessa djur att göra. Men det är väl värt ett besök!

Minnesbilder och tankar av Birgitta Berntson-Ärje

Loggen 18-20/1 2009

Fredag

Vi ankom [Bomstadbaden](#) på fredag förmiddag. Jag hade åkt hemifrån på morgonen och hämtat upp några kurskamrater vid station i Karlstad på vägen. Att vi skulle vara vid en badplats denna kyliga januari verkar lite knasigt men det visade sig att vara en mycket fin anläggning med jättefina stugor och fint konferenshus. Anders hälsade oss alla välkomna med sedvanlig fika och pepparkakor för att vi skulle vara snälla under helgen.

Han presenterade [Klas Sandell](#) från Karlstad Universitet som vi alla kände, eller kände till, från boken *Friluftslivets historia*. Klas tog oss ut på en liten tidsvandring i friluftshistoria ute i skogen. Ett fantastiskt sätt att på en knapp timme gå igenom en hel bok och kärnan i friluftshistoria.

Efter att vi i det härligt stora restaurantköket lagad vår lunch fortsatte vi inomhus med Klas Sandell. Härliga diskussioner om friluftslivet då och nu tog vid och vi hade knappt tid att fika och Anders fick nästan dra ut oss i köket för att laga middag.

Vilken mat! Vi hade gemensamt gjort ett buffé bord med massor av maträtter. Det var härligt trångt mellan spisar och ugnar när alla lagade mat, *knödde* och *tjötade*.

Det var svårt att lämna detta middagsbord. Vi var kanske aningen tunga i våra rörelser efteråt, berodde troligen på att det varit en lång dag och inte att vi ätit för mycket.

Men snart var vi i full gång igen då Birgitta fick fart på skrattmuskler och hjärnceller med sin monolog "*Behövs naturen*".

Kvällen blev sen då vi började planera våra egna träffar och det övergick i svammel då tröttheten smög sig på.

Lördag

Nya friska tag. Som tur var vi inne på förmiddagen då det drog kallt ute med snöflingor i luften. Ing-Marie Junler från [Vildmark i Värmland](#) kom och berättade om deras produkt, timmerflottar på Klarälven, och hur deras kvalitetsmärkning ser ut. Mycket intressant att höra om hur deras företag varit med från början med arbetet med turistmärkning.

Sedan bar det ut i skogen, till [Segerstad naturreservat](#) där vi åt vår medhavda lunch. Vi gick en skön tur på en slinga ut mot Vänerens kust och fick rasta av oss lite.

Anders gav oss en uppgift om att fundera ut en produkt man kunde tänka sig ha i det här området. Något man kunde göra utomhus för större eller mindre grupper. I min grupp tänkte vi oss att kunna erbjuda Karlstads ungdomar ett alternativt vårfirande ute i naturen, en annan grupp funderade kring familjeaktiviteter där man hade handikappade familjemedlemmar.

Väl tillbaka till Bomstad fixade vi en ny gemensam middag, återigen en kulinarisk succé där vi alla blev gourmander.

Efter middagen pratade vi allmänt om turistprodukter och paketering av sin produkt. Också frågor om försäkringar och resegarantier togs upp. Därefter diskuterade vi prissättning och kom fram till att "ta betalt av helvete" eller något sådant. Efter en lång dag börjar koncentrationen svikta vid den här tiden.

Som tur är tar Pontus över scenen och visar bilder från USA där han har varit över och gått överlevnads- och spårningskurser. Vi piggnar alla till då det var mycket intressant. Men även denna dag har ett slut och gäspande går vi och lägger oss.

Söndag

Efter frukosten "dukade" Anders ut en massa turistbroschyrer, kataloger och informationsblad från turistföretag. Vi skulle två och två leta upp de som vi tyckte var snyggast och fulast. Det visade sig senare att vi nästan hade samma smak allihop. Men allt var vi inte överens om.

Lunchen gjorde vi i matlagen sedan följde en summering av helgen, städning av rummen och lite planering för kommande helger. Nästa gång ska det inte bara bli en centimeter nysnö utan det är tänkt att vi ska upp till Dalarna och riktigt gräva ner oss i snön.

Det har som vanligt varit fantastiskt kul att på nytt vara ihop med sina kurskompisar, och tre dagar den här gången! Jag längtar redan efter nästa träff.

Slitit fingertopparna vid tangentbordet och tagit korten har Jonas Alexanderson

Orust den 4-5 april 2009

Deltagarledd aktivitet för att praktiskt öva sina färdigheter i att leda och organisera natur- och kulturaktiviteter.

Träffen organiserades av: Maria, Lotta, Anna-Karin, Jonas, Lena-Catharina och Pontus

Inbjudan till träffen damp ner i brevlådan och med viss förvåning öppnar vi kuvert från en vattennära myndighet. I kuvertet ligger en inbjudan till en lajv-helg med sjörövartema.

För att få oss i rätt stämning uppmanas vi att läsa boken *Skattkamarön* av R L Stevenson.

När vi anländer hem till Maria och Lotta på Orust och Rossö Tipi samlas vi i värdarnas kök och vardagsrum till en kopp kaffe och presentation av helgens upplägg.

Lotta tar vid och vägleder oss på en vandring i Orusts kulturlandskap. Efter en timmes vandring uppmanas vi att klä om till den sjörövarutstyrel som var och en haft med sig hemifrån.

En och en träder vi sedan in genom ett skynke där Maria tar emot och förstärker våra ruffa utseenden genom att svärta oss i ansiktet. Ritualen ackompanjeras av Lotta som spelar flöjt

Eftersom vi alla får klart för oss att vi tappat minnet informerar Maria om förutsättningarna: Med stor dramatik berättar hon att vi lidit skeppsbrott och kommit iland på denna till synes öde ö.

För att väcka minnet (kreativa och fantasifulla tankar) till liv får vi en tecknad bild som ska föreställa oss var och en. Efter en stunds eget fantasifullt tänkande får vi var och en berätta om vem vi är (rollen). Inledningsvis kliver vi in i rollerna med stor entusiasm.

En förtrupp (arrangörerna) har rekognoserat längre in på "ön" och längs stigen dit hittar vi, uppdelad i två grupper, ledtrådar till vad som väntar oss; Ett antal bokstäver ska sättas ihop till ord. *Vrakvedsbåt* och *repslagning* (jag har glömt exakt vilka ord det var??!!) är de ord vi får fram.

När vi kommer fram till förtruppens läger tar en "berusad" matros med följe (Pontus, Anna-Karin, Lena-Catharina och Jonas) emot. "De vilda piraterna" har byggt upp ett fint läger med en eldstad centralt, aktivitetsutrymme runt om och ett avträde på behörigt avstånd.

Efter att ha bekantat oss med lägret bjuds vi på lunch lagad över öppen eld: Fisk, spenat och potatis smakar gott för hungriga magar.

Efter lunchen vidtar aktiviteter i två grupper.

Den ena gruppen får slå rep på traditionellt sätt under ledning av Jonas. Inblicken i detta hantverk kopplade utmärkt ihop våra lajvroller med faktisk kunskap om repslagning.

Den andra gruppen får i uppdrag att bygga båtmodeller av vrakved. Det ska sedan röstas om vilken av modellerna vi ska bygga i fullskala för att ta oss bort från ön. Lekfullt handarbete som också fint kopplade ihop roll och handling. Stort engagemang, kreativitet och idoghet präglade gruppen.

Efter aktiviteterna bjuds vi till middag. Även den lagad över öppen eld. Wokade grönsaker och korv smakade utmärkt den sköna och soliga eftermiddagen.

Dagen har förflutit i ett lugnt avslappnat tempo och i väntan på skymningen leks kluriga lekar som Black magic, vem tänker jag på m fl.

När skymningen faller vandrar vi ett närmast magiskt ljusspår som lagts med stor omsorg längs en stig genom ”trollskogen”. Vi vandrar två och två, stannar till och observerar, samtalar stilla om vad vi känner och ser.

Stigen mynnar på en bergknalle av slät klipphäll högt ovanför, och med utsikt över skärgårdslandskapet utanför Orust. På denna vackra plats samlas vi kring en eld och Lottas sång och gitarrspel. En ljuvlig och stämningsfull kväll. Där uppe sker också det formella utträdet ur våra lajvspelsroller, innan vi vandrar tillbaka för nattlogi vid Rossö Tipi.

Söndagens aktiviteter leds av Anna-Karin, Jonas och Lena-Catharina. Vi tar bilarna till hjälp och transporterar oss längre ut på Orust.

Från parkeringen för besökare till Hagadösen leder Anna-Karin oss på en tidsresa. För varje steg vi tar färdas vi tillbaka i tiden Vi stannar till då och då för att samtala och reflektera över händelser, tidsepoker och skeenden här, i Sverige och i världen.

Halvvägs till Hagadösen går vi in i skogen och aktiviteten övergår i Pontus regi och vi fördjupar oss i skogens växtlighet och hur olika växter nyttjas genom årtusenden. Som ämnen till redskap, som mat, medicin m m.

Det medhavda kaffet och fiket intar vi intill Hagadösen och Lena-Catharina berättar om arkeologiska utgrävningar, olika typer av gravar och symbolvärdet i forntidens gravsättningar, både vad gäller utformning, placering och vad som fick följa den döde i graven.

Anna-Karin leder oss till ett gammalt stenbrott i skogen nedanför dösen. Det visar sig att man brutit glimmerskiffer, som bl a använts som fönster i vedkaminer.

På väg tillbaka ger Pontus oss en intressant fråga att fundera kring. Om vi färdas 2 000 år framåt i tiden, hur ser det ut här då? Frågan lämnas öppen utan efterföljande diskussion, men väckte en hel del tankar hos oss alla.

Tillbaka vid Rossö Tipi är det dags för lunch och de resterande i arrangörsgruppen har lagat lax på lite forntida vis (fisken är öppnad och utspänd med trästickor). Även tillhörande sallad har inslag av idag otraditionella råvaror, hämtade direkt ur den Orustska naturen.

Helgen avslutas i Tipin med feed-back till arrangörerna. Alla vittnar om en fantastiskt rolig, intressant och lärorik helg. **STORT TACK**

Nedtecknat av
Stefan Skoglund
På uppdrag av kursgruppen